

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Cai Jun
LA RIVIÈRE DE L'OUBLI

Copyright © XO Editions 2018.

All rights reserved.

Translation Copyright © 2021 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-03618-3

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

CAJ ĐUEN

**REKA
ZABORAVA**

Preveo Mirko Bižić

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2021.

PRVI DEO

PUT ZA AHERON

POGLAVLJE 1

Umro sam 19. juna 1995.

U rečniku piše da je *smrt* biološko stanje povezano sa živim bićem: trajno okončanje bioloških funkcija koje održavaju organizam u životu. Ono što izaziva smrt obuhvata starenje, pothranjenost, bolest, samoubistvo, ubistvo, nesreće, povrede. Nijedan poznati organizam ne može da izbegne smrt.

Posle smrti, materijal koji preostane od ljudskog bića obično se naziva leš.

Naučnici kažu da u trenutku smrti svako može da iskusi niz različitih osećaja, kao što je ulazak u tunel bele svetlosti ili osećaj da čovekova duša uzleće i iz visine gleda na njegovo telo, ili vidi mrtve srodnike ili brze prizore iz sećanja na njegov život.

Ili vidi Isusa, Budu, svece, Doremona*.

Kakav je čovekov svet posle smrti?

Grči se od hladnoće kao u frižideru? Peče se na vrućini kao u mikro-talasnoj pećnici? Ogoljen kao planeta posle međugalaktičkog rata? Ili se možda nađe u bujnom i raskošnom raju kao Pandora iz filma *Avatar*?

Dok sam još živeo u podrumu, tražio sam od starog da mi dà pojednostavljenu verziju *Čudnih priča iz kineskog studija*. Stvarno sam verovao

* Crtani lik iz istoimenog japanskog serijala stripova (mange) i crtanih filmova (anime), mačak-robot iz XXII veka. (Prim. prev.)

u te priče – reinkarnacija, zli ljudi mučeni u osamnaest nivoa pakla, grešne duše zaglavljene u njemu.

Radio sam u srednjoj školi u Nanmingu*. Pogledao sam kroz svoj prozor na četvrtom spratu. Žena u belom ležala je na krovu biblioteke. Iako sam bio udaljen najmanje sto metara, prepoznao sam je. Bila je to Lju Man. Telo joj je bilo iskrivljeno i mirno. Njena crna kosa padala je poput vodopada na crvene crepove na krovu. To me je podsetilo na *Crveno i crno*, knjigu koju sam čitao bezbroj puta.

Bila je mrtva.

Lju Man išla je u drugo odeljenje četvrtog razreda. Ja sam joj bio i profesor kineskog jezika i razredni starešina.

Zovem se Šen Ming. Šen kao u *Šen Ming*, i Ming kao u *Šen Ming*.

Diplomirao sam kineski jezik pre tri godine i dobio posao profesora u srednjoj školi u Nanmingu.

Istrčao sam iz sobe samo u gaćama i košulji. U zgradi je među učenicima vladao metež; većina njih nikada nije videla mrtvo ljudsko telo. Sapseo sam se i pao niz stepenice, pa se teturavo uspravio. Nisam osećao da mi čelo krvari.

Školski sportski tereni bili su prilično široki. Standardni fudbalski teren nalazio se na sredini, a spoljašnji prstenovi služili su za trkačka takmičenja. Iza terena je rasla prava šuma oleandra. Bilo je mnogo prostora u tom seoskom okruženju.

Baš na tom polju, pre deset godina postao sam prvak u trci na sto metara u muškoj konkurenciji.

Trčao sam najbrže što sam mogao. Vreme se zaustavilo kao da me je duboka reka razdvajala od biblioteke. Spavaonica za učenice škole bila je iza mene, i iz nje su dopirali krici i vrištanje. Devojke su se naginjale kroz prozore da gledaju, i sada su preusmerile pažnju s tela na krovu ka meni koji sam trčao.

Bilo mi je potrebno minut i dvadeset sekundi da otrčim od spavaonice do biblioteke.

Zgrade srednje škole u Nanmingu srazmerno su nove, s izuzetkom dvospratne biblioteke koja postoji bog zna otkad. Čak ima tradicionalni trščani krov. Ispod njega je mali tavan na koji niko nikada ne ide. Taj

* Jedno od šest gradskih područja metropole Šangaja. (Prim. prev.)

tajanstveni tavan ima prozor kroz koji se noću može videti slaba svetlost. To je osnova za neke od priča o duhovima koje su omiljene učenicima.

Uspentrao sam se na drugi sprat. Zgrada je bila puna papira i mirisa mastila, ali u njoj nije bilo nikoga osim mrtvog tela na krovu i mene.

Vrata tavana bila su zabravljena sa spoljašnje strane jednostavnom kliznom rezom, tako da ih je bilo lako otvoriti i ući. Ispred mene nalazila se mračna prostorija. Uski prozor propuštao je unutra blistavi zrak svetlosti. Prostorija je bila puna starih knjiga i zagušljive prašine, kao i nekog čudnog vonja.

Prozor je bio otvoren.

Vetar mi je mrsio kosu dok sam se izvlačio kroz prozor na krov. Pod nogama sam osetio crep iz kog je izrasla trava. Preda mnom je ležala devojka u belom.

Zateturao sam se prema njoj. Skoro sam se okliznuo. Čuo sam udaljeno vrištanje iz ženske spavaonice. Jedan crep je ispao i razbio se.

Nije bilo sumnje da je to lice Lju Man. Ona je bila najlepša devojka u srednjoj školi u Nanmingu i o njoj se najviše tračarilo. Najgore glasine bile su i o meni.

Njen ukočeni izraz lica pokazivao mi je da je umrla u bolovima. Oči su joj zurile u nebo. Je li u svom poslednjem trenutku gledala u mesec ili zvezde?

Ili možda lice ubice?

Zašto sam mislio da je ovo ubistvo?

Način na koji je umrla bio je elegantan.

Kao istrgnuta ruža, uvenula je na sopstveni, jedinstven način.

Ja sam se bojao smrti, ali ne i mrtvih ljudi. Pažljivo sam se sagnuo i dodirnuo joj obraz. Vrištanje iz ženskog doma postalo je još prodornije. Pitao sam se da li sam izgledao hrabro ili čudno u očima tih devojaka.

Dodirnuo sam je. Samo su mrtvaci tako hladni i imaju tu određenu ukočenost.

Iako sam bio psihički spreman, pao sam na crepove i otpuzao malo nazad. Vrhovi prstiju kao da su mi bili opečeni strujom, spremni da istrunu.

Dopuzao sam bliže Lju Man i ležao s njom na krovu kao da sam i ja leš. Nisam mogao da vidim ni mesec ni zvezde, samo oblačno jutarnje nebo u koje odlebde duše mrtvih. U sumornom vazduhu iznad sportskih

terena, skrivena među grupom devojaka okupljenih na prozoru spavaonice, duša me je ćutke posmatrala.

POGLAVLJE 2

„Ovo je ubistvo.“

Ćovek je imao tridesetak godina. Nosio je tamnu uniformu, a lice mu je bilo preplanulo i strogo. Na tom licu nije bilo nikakvog izraza, a glas mu nije imao nikakav ton.

„Ima li ikakvih tragova u-ubice?“

Dođavola! Zašto sam mucao? Protrljao sam donji deo košulje. U nastavnićkoj kancelariji na drugom spratu bili smo samo nas dvojica. Ućenici su prolazili s vremena na vreme, pokušavajući da pogledaju unutra. Koordinatorica nastave ih je oterala.

Pre šest sati, na krovu biblioteke, u prisustvu lekara, potvrdio sam smrt Lju Man, ućenice drugog odeljenja ćetvrtog razreda.

„Ja sam Huang Haj. Ja vodim ovaj slućaj.“

„Ne mogu da verujem da se ovakvo nešto dogodilo u mom razredu. Ostalo je samo mesec dana do prijemnih ispita za fakultet. Direktor i ja upravo smo se videli s ocem Lju Man. Ja sam se stalno izvinjavao, ali me je on ipak ošamario. Ne krivim ga zbog toga.“

Protrljao sam obraze, koji su mi još brideli. Hteo sam da spustim pogled na pod. Oći Huang Haja netremice su zurile i bile poput jakih magneta. Bilo je teško sakriti se od njihove nevidljive moći.

„Gospodine Ően, neko je rekao da ste vas dvoje nasamo razgovarali u ućionici sinoć posle većernjih ćasova. Je li to istina?“

Glas mu je bio spor ali snaćan. Zgazio me je kao parni valjak.

„Da.“

„Zašto to niste rekli ranije?“

„Ja...“

Oćigledno sam postao sumnjiv.

„Ne budite nervozni, samo mi isprićajte šta se desilo.“

„Prošle većeri prolazio sam pored te ućionice. Lju Man zaustavila me je da razgovaramo. Pitala me je o nekim teškim pitanjima iz probnih

testova iz kineskog, kao što je Cao Caov *Haiku*, i izvor iz koga potiče 'Zelena je tunika, moje srce čezne za tvojim talentom.'“

„Je li ovo bilo policijsko saslušanje? Iznenada sam osetio poriv da mokrim, ali mogao sam samo da skupim noge.“

„Je li to sve?“

Policajac Huang Haj čekao je da mu ispričam više. Njegovo zastrašujuće strpljenje podsećalo me je na to kako je Lju Man izgledala u smrti.

„Takođe, pitala je za *Pesmu o lauti* Baj Đujija i kako objasniti *češalj* u stihu 'Češalj optočen zlatom je slomljen, crvena suknja umrljana vinom'. To je sve. Otišao sam čim sam odgovorio na njena pitanja.“

U glavi mi je bila slika „crvene suknje umrljane vinom“.

„Gospodine Šen, kakav je bio vaš utisak o Lju Man?“

„Bila je malo čudna. Volela je da pita za štošta i nije bilo školske tajne koju nije znala. Nekim klincima nije se sviđala, ali tako lepa devojkica uvek je popularna među momcima. Još nije ni sa kim izlazila. Bila je hrabrija od mnogih dečaka. Verovatno je bila jedina koja se usuđivala da usred noći ide na tavan u biblioteci.“

„Kako znate da je išla sama?“

„Oh, njen ubica takođe je bio tamo, razume se!“ Ja nikoga nisam ubio, ali sve što sam govorio kao da je bilo sumnjivo panduru. „Je li tamo bila i treća osoba osim ubice i žrtve?“

Huang Haj mirno je odmahnuo glavom. „Izvinite, nisam došao da razgovaram o slučaju s vama.“

„Lju Man izgledala je otvoreno, ali je, zapravo, bila priličan samotnjak, verovatno zbog toga što je poticala iz doma s jednim roditeljem. Odrasla je s ocem i nedostajala joj je majka. Ocene su joj bile loše i lako je mogla da postane rastrojena. Poznavala je mnogo nasumičnih ljudi izvan škole. Srednja škola u Nanmingu zaista je prestižan internat i šalje mnogo dece na elitne univerzitete, ali nisam siguran da je Lju Man uopšte mogla da se upiše na fakultet. Kao njen razredni starešina brinuo sam za nju, pa sam joj uveče davao časove.“

„Izvinite, moram da znam...“

„Znam šta hoćete da pitate“, rekao sam, udarivši šakom po staklenom stolu. „Ovo je besmisleno! U poslednje dve nedelje bilo je tih besramnih glasina po školi, pričalo se da smo Lju Man i ja u nekoj vrsti veze. Ovo je krajnje uvredljivo za moju ličnost i profesiju predavača. Ovo je kleveta!“

„Gospodine Šen, pričao sam s direktorom i nekoliko profesora o tome. Glasine su neosnovane, samo priča koja se širila među učenicima. Verujem u vašu nevinost.“ Huang Haj zapalio je cigaretu i snažno povukao dim. „Čujem da ste vi, takođe, ovde maturirali?“

„Da, ovde sam proveo svoje srednjoškolske godine. Sećam se svega, svake biljke i svakog cveta. Nisam mogao da verujem da mi je dodeljen posao u mojoj matičnoj školi pošto sam diplomirao na Univerzitetu u Peking, ali imao sam sreću da budem imenovan za narodnog učitelja.“

Stereotipne izjave poput ove izlazile su iz mojih usta bez napora, bez razmišljanja.

„Sećate se *svega*?“, rekao je Huang Haj mršteći se.

„Šta nije u redu?“

„Gospodine Šen, vi imate samo dvadeset pet godina, a već ste tako prosveteni. To je vrlo impresivno.“ Lice mu je bilo zaklonjeno plavim dimom, zbog čega je bilo teško videti mu oči. „Čujem da uskoro odlazite iz ove škole?“

„Stvarno sam neodlučan da odem, pošto sam ovde bio samo tri godine. Ovo mi je prvi ali i poslednji završni razred. Posle ispita u julu preći ću u gradski Biro za obrazovanje Komiteta omladinskog saveza.“

„Čestitam.“

„Nedostajće mi da predajem. Biće teško prilagoditi se životu u vladinoj agenciji.“

On je klimnuo glavom bez ikakvog izraza na licu i ugasio dopola popušenu cigaretu. „Bolje je da krenem. Verujem da u skorije vreme nećete odlaziti iz grada?“

„Ne. Živim u školskom domu. Ispiti su sledećeg meseca i ne mogu sada da ostavim svoje učenike.“

„Ostaćemo u kontaktu.“

Huang Haj je izleteo iz prostorije kao vetar. Ja sam pogledao u koordinatorku nastave u hodniku. Ona je uzmakla pred mojim pogledom i otišla s policajcem.

Lagao sam policiji.

Lju Man možda je volela pesme pune sanjarenja, ali nije mnogo znala o klasičnoj kineskoj poeziji. Ona nikada ne bi pitala za „češalj optočen zlatom“.

Poslednje večeri u učeničkoj čitaonici rekla mi je: „Gospodine Šen, sada znam njenu tajnu.“

Reka zaborava

Da li je to imalo veze sa školskim Društvom mrtvih pesnika?
Srce mi je ubrzano kucalo. Hteo sam da odem da nas niko ne bi video i izazvao neki problem. Ta devojka već mi je izazvala dovoljno problema. Nadao sam se da će nestati te noći.

Pet minuta kasnije rekla je nešto što su znali samo mrtvi ljudi. Upotreba reči *veštica* da se ona opiše bila bi prikladna.

„Kakve veze sve ovo ima s tobom?“ pitao sam.

Iako se u čitaonici nije čuo čak ni dašak vetra, neonska sijalica na plafonu stalno se tresla, bacajući naše senke na pod.

Ona se naslonila na tablu i rekla: „U ovoj školi, ja znam svačije tajne.“

O tome smo zaista pričali prošle večeri.

Ali ja nikoga nisam ubio.

5. jun 1995, podne.

Svi su otišli u menzu. Ja sam sedeo sam u nastavničkoj kancelariji. Kako sam mogao da imam apetit pošto sam dodirivao mrtvo telo?

Po podne sam imao jedan čas kineskog i ispravljao testove od pre nekoliko dana. U učionici je bilo jedno prazno mesto.

Neko je ostavio cvet oleandra na klupi. Učenici bi se zagledali u mene s vremena na vreme i sašaptavali se. Ja sam govorio tiho, ne usuđujući se da pomenem Lju Man. To je bilo kao da mrtva devojka nikada i nije bila u našem razredu.

Posle časa, žurno sam izašao iz učionice. Ljudi su me odmeravali pogledom u hodniku, kao da mi je na licu bilo naškrabano *ubica*.

Ispred višenamenske zgrade okupilo se nekoliko učenika koji su razgovarali. Razišli su se čim su me videli. Samo je Ma Li ostao. On je bio najbolji đak u razredu i moj omiljeni učenik.

„Jeste li pričali o Lju Man?“

„Gospodine Šen, zar niste čuli?“

Ma je bio mršav. Izgledao je kao Niki Vu, ali je imao kosu kao Aron Kvok.* Uvek je izgledao setno.

„Šta to?“

„Lju Man je otrovana!“

* Niki Vu, tajvanski pevač i glumac; Aron Kvok, hongkonški igrač, pevač i glumac. (Prim. prev.)

„To sam i pretpostavio. Jutros nisam video nikakve povrede na njoj.“

„Čitava škola zna. Kada su panduri pregledali mesto zločina i našli neku tečnost na podu, shvatili su da se ona, pošto je otrovana, popela na krov biblioteke kroz tavanski prozor. Nije mogla da prođe kroz tavana vrata, jer su bila zaključana sa spoljašnje strane. Naš profesor hemije ušao je da izvrši neka testiranja kada su panduri otišli. Vi znate koliko on priča.“

„Šta je pronašao?“

„U tečnosti je bilo mnogo glikozida iz oleandra.“

„Glikozida iz oleandra?“

Odjednom sam razumeo, ali sam pokušavao da izgledam zbunjen zbog Maa.

„Profesor hemije kaže da može da se izdvoji iz oleandra. Pola miligrama čistog glikozida iz oleandra dovoljno je da nekoga ubije. Rekao nam je da se klonimo oleandra.“

Pored sportskih terena bilo je mnogo žbunova oleandra. Svake godine u vreme ispita cvetali su jarkocrvenim cvetovima. Crveni oleandar bio je najotrovniji.

„Nemoj da širiš ovakve glasine. Niko neće stvarno znati kako je Lju Man umrla dok ne bude izdat policijski izveštaj s obdukcije.“ Potapšao sam Ma Lija po ramenu i šapnuo mu na uho: „Glasine ubijaju! Znaš na šta mislim.“

„Gospodine Šen, ne verujem da bi Lju Man bez razloga išla na ukleti tavan biblioteke. Mora da je neko to tražio od nje. Šta mislite, ko je to bio?“

Oči su mu bile toliko bistre da mi se srce steglo. Izmakao sam se za dva koraka. „Ni ti mi ne veruješ?“

„Izvinite, ali svi kažu...“

„Ućuti!“

Otrčao sam i ostavio Ma Lija za sobom. Krupni žbunovi oleandra pokazivali su bezbroj crvenih cvetova među zelenilom; izazivali su mi mučninu.

Sada sam razumeo zašto je Huang Haj obratio pažnju na to što sam se ja *svoga* sećao.

POGLAVLJE 3

5. jun 1995, kasna noć.

Moja soba bila je broj 19, poslednja na četvrtom spratu muške spavaonice. Iza susednih vrata bila je pretrpana ostava. Moja verenica, Gu Čuša, bila je ovde samo dvaput. Rekla je da je moj smeštaj gori od pseće kućice. Tvrđila je da ćemo mi živeti u prostranoj i udobnoj kući.

Venčaćemo se za mesec dana.

Venčanje je zakazano za posle ispita, kada odem iz srednje škole u Nanmingu, i pre nego što počnem da radim u Birou za obrazovanje. Trebalo je da dobijemo uverenja o bračnom statusu 19. juna, dve nedelje posle ispita.

Pozvao sam je tog dana. Plašio sam se da joj ispričam šta se desilo – rekao sam samo da možda imam problem, ali da to neće dugo trajati.

Moj skupi švajcarski časovnik pokazivao je da je deset sati. Bio je to poklon od tate Gu Čuše, mog budućeg tasta; kupio ga je u Hongkongu. Taj časovnik izazvao je pravu pometnju u nastavničkoj kancelariji. Plašio sam se da ga nosim da mu ne bi potamneo sjaj, ali Čuša je insistirala na tome da ga nosim svakog dana.

Seo sam za svoj pisači sto. Zurio sam u brojčanik časovnika, koji je odražavao moje umorno lice. Još otkad sam se vratio da predajem u mojoj matičnoj školi pre tri godine, živio sam sâm. Boja sa zidova se ljuštila, plafon je bio buđav i napukao, i imao sam malo šta osim rasklimanog samačkog kreveta i televizora u boji sa zamućenom slikom, kupljenog na buvljaku. Ipak, dopadala mi se ta soba – u njoj sam proveo i svoje srednjoškolske godine.

U to vreme, u sobi su bila tri kreveta na sprat, i u njoj smo spavali nas šestorica. Godine 1988, noć pre polaganja prijemnih ispita za fakultet, jedan od cimera se obesio. Probudili smo se ujutro i videli ga kako visi s ventilatora na plafonu. Na nesreću, ja sam spavao na gornjem ležaju. Ukočeno dečakovo telo ljuljalo se ispred mene. Njegov goli pupak bio mi je u visini očiju i izgledao je kao oko koje zuri u mene.

Školska istraga nije dala nikakav rezultat. Zaključak je bio da se on plašio da neće dobro proći na ispitu i odlučio da oduzme sebi život. Svima nama u sobi bilo je teško da prihvatimo te pretpostavke. Nedeljama smo imali noćne more. Kada smo maturirali, niko kasnije nije želeo da živi

u našoj sobi. Okolne sobe takođe su bile uklete, tako da je škola, jednostavno, odustala od čitavog bloka spavaonica.

Četiri godine kasnije vratio sam se kao novi profesor i jedini diplomac s Univerziteta u Pekingu. Međutim, nisam imao smeštaj, a škola nije imala gde da me smesti, pa je ukleta soba postala moja spavaća soba za osoblje škole.

Sledećeg meseca odseliću se i oprostiću se od ove sobe, gde sam proveo šest godina.

Moj novi stan biće zvanični smeštaj koji nudi Biro za obrazovanje; to je bio izuzetak. Predavao sam samo tri godine, a ipak su mnogi profesori koji su predavali tokom čitave svoje karijere još bili natrpani u staroj kući koja je prokišnjavala, sa svojom decom i unucima. Pre dva meseca dobio sam ključeve. Stan je bio dvosoban – najbolji koji je Biro za obrazovanje mogao da ponudi. Najviše obrazovno administrativno osoblje živelo je na gornjem spratu. Porodica moje verenice renovirala je stan za nas i unela u njega uvozni nameštaj i pokućstvo samo dan ranije. Već su potrošili više novca nego što sam ja zaradio za celu godinu.

Znao sam da su mnogi ljudi osećali zavist, a neki od njih čak su me mrzeli.

Nisam se osećao pospano, ali sam rano ugasio svetlo i legao u krevet. Čuvši kucanje, otvorio sam vrata, osećajući se uplašeno. Huang Haj, isti policajac koji me je ispitivao ranije, stajao je pred vratima. Pogledom je preleteo preko stvari iza mene.

„Dobro več, gospodine Šen. Mogu li da pregledam vašu sobu?“

Izvadio je nalog za pretres. Koordinator za nastavu Jan Li stajao je iza njega. On je bio iskren sredovečan čovek, ali noćas su mu oči bile pune sažaljenja.

„Jeste li vi... jesam li ja osumnjičen?“

„Gospodine Šen“, rekao je Jan Li, „vi ste poznati po svojim verbalnim veštinama, ali noćas delujete prilično...“

Sprečio sam ih da uđu. „Gospodine Jan, da li vi...“

„Izvinite, vi me to ne puštate unutra?“ Glas Huang Haja bio je skoro bez tona.

„U redu je – molim vas, uđite i proverite! Nisam uradio ništa pogrešno. Zašto bih se plašio pretresa?“ Pokazao sam policajcu svoju sobu i ogrlicu koja je visila sa pisaćeg stola. „Pazite da je ne pokidate“, rekao sam.

Huang Haj nije mi rekao da odem, ali sam ja, svejedno, izašao. Bio sam postuđen. Kuda sam mogao da odem s pandurom koji me je svuda pratio?

Izašao sam na hladnu mesečinu. Učenici su izlazili iz spavaonice. Verovatno su zaključili da sam ja ubica i da me policija hapsi. Vreme koje sam proveo čekajući da se pretres završi delovalo je beskonačno. Okrenuo sam se da pogledam u žensku spavaonicu i video njihova mlada lica na prozorima. Ali ona nije bila tamo.

Huang Haj sišao je niz stepenice, noseći providnu kesu u kojoj je bila plastična boca. Noćna tama skrivala mu je lice. Dvojica policajaca otpratila su me do prednje strane zgrade i njihovih kola koja su čekala s upaljenim rotacionim svetlima.

„Gospodine, molim vas, zaključajte moju sobu – imam važne stvari unutra.“ To je bilo jedino što sam rekao kada su me uhapsili.

Dok su me gurali u policijski auto, video sam čoveka koji je stajao na Nanminškom putu. Lice mu je bilo tako bledo pod uličnim svetlom da je bilo jezivo.

Zvao se Džang Mingsung.

POGLAVLJE 4

Moja prva noć u policijskoj stanici bila je besana. Molio sam da pozovem svoju verenicu, ali su me odbili. Huang Haj obećao mi je da će je oni obavestiti. Oni su poznavali Čušinog oca. Međutim, do zore mi nisu rekli ništa više. U pritvorskoj sobi nije bilo ogledala, pa nisam mogao da se pogledam u lice. Verovatno sam imao tamne podočnjake. Poslužavnik s doručkom bio je na podu. Nisam mogao da jedem, jer mi je stomak bio sav zgrčen.

6. jun 1995, prvo saslušanje.

Pre nego što je Huang Haj stigao da išta kaže, upitao sam: „Šta ste pronašli u mojoj sobi?“

„Pronašli smo onu plastičnu flašu na vašem noćnom stočiću“, rekao je on. „Bila je prazna, ali je u njoj bilo tragova ekstrakta oleandra. U laboratoriji su nam rekli da je sipan u nju u poslednjih nekoliko dana.“

„Vi govorite da sam napravio otrov od oleandra i preksinoć ubio Lju Man?“

„Trenutno ste vi naš prvi osumnjičeni. Ali to ne znači da ste ubica.“

Nije bilo svrhe objašnjavati. Svi su me gledali kao ubicu. Zaključili su da sam imao neku vrstu nemoralne veze s Lju Man. Pošto je uskoro trebalo da se oženim, ljudi su pretpostavljali da mi je ona postala prepreka. Mogla je da me progoni posle mature. Ja sam živeo u kampusu i imao sam savršenu priliku. Svuda oko škole bilo je oleandra. Niko drugi nije se usuđivao da ode na tavan biblioteke kada padne mrak. Samo sam ja mogao da namamim Lju Man tamo gore.

„Ja nisam nikoga ubio!“

„Proverio sam vaše svedočanstvo s fakulteta. Imali ste predmet toksikologiju. Zar to nije prilično čudno za diplomca kineskog jezika?“

„Jeste li proverili i kako je umrla moja majka?“

Huang Haj brzo je odgovorio: „Vaš otac ubio ju je kada je vama bilo sedam godina.“

„Ona je... ona je otrovana.“ Ponovo sam se smirio, kao da prepričavam nešto što sam čuo u vestima. „Tata je svakog dana dodavao otrov u njene lekove. Uopšte nisam plakao kada mi je majka umrla. Istrčao sam iz kuće i ugrizao policajca za butinu. Onda su poslali moju mamu na autopsiju i otkrili kako je umrla.“

„Vaš otac je pogubljen. Prošle noći čitao sam dosije. Dakle, zbog toga ste išli na kurs toksikologije – zato što je vaša majka otrovana?“

„Zašto bih inače? Ili mislite da sam vidovit? Da sam godinama unazad, pre nego što sam uopšte sreo Lju Man, znao da hoću da je ubijem – pa sam išao na kurs da naučim kako?“

„Šen Ming, šta je s glasinama o vas dvoje?“

„To su besmislice. Ona je samo volela da mi postavlja pitanja. Ponekad je govorila čudne stvari. Kao profesor, znam da se držim na distanci od učenika, pogotovo lepih devojaka kao što je ona. Bio sam dodatno oprezan.“

„Mora da ste bili popularni među devojčkama kada ste bili u srednjoj školi?“

Ja sam spustio glavu i na trenutak ćutao. Nikada se nisam osećao kao ljubimac devojaka. U najboljem slučaju izgledao sam uredno, kao neko sa svečanosti dodele nagrada. Povremeno bi neko rekao da izgledam

moćno, da moje lice pokazuje sudbinu junaka. Da li bi se današnjim devojkama uopšte dopao takav izgled?

„Ne znam. Ja sam opušten. Ne pričam mnogo. Volim da pišem klasične pesme. Vi znate kako su osamnaestogodišnje devojke emocionalne i nepredvidive. Možda mi se dive zbog toga, ali to će se promeniti za nekoliko godina.“

O čemu sam to brbljao? Jesam li upravo priznao da sam se sviđao Lju Man?

Stenograf je brzo zapisao šta sam rekao. Huang Haj klimnuo je glavom.

„Hajde da promenimo temu, Šen Ming. Pričajte mi o svojoj prošlosti.“

„Mojoj prošlosti?“

„Počnite od srednje škole. Juče smo prekratko razgovarali. Čujem da ste imali garantovani prijem na Univerzitet u Peking?“

„Moj fakultet iz snova bio je Univerzitet u Peking, ali nisam bio siguran da ću biti primljen. Mesec dana pre ispita, pre otprilike sedam godina, u srednjoj školi u Nanmingu dešavalo se nešto krupno. Nije bilo ničega osim šume i fabrike na Nanminškom putu – kao i nekih ilegalnih stambenih jedinica, udžerica koje su napravili migranti. Izbio je veliki požar. Mnogi klinici uspentrali su se uza zid da gledaju. Ja sam jedini pretrčao put da spasavam ljude. Imao sam sreću što sam preživeo. Pošto sam bio član partije od završne godine u srednjoj školi, grad mi je dao nagradu. Lokalne televizijske stanice i novine su me intervjuisale, a zamalo da dospem i u vesti nacionalne televizije.“

„Dakle tako ste dobili garantovani prijem koji ste priželjkivali?“

„Gospodine Huang, da li verujete u sudbinu?“

„Ne.“

„Nisam ni ja. Na fakultetu sam učio zaista vredno, nisam radio ništa drugo i imao sam odlične ocene. Međutim, u vreme diplomiranja, onima koji su učili lošije od mene, a neki od njih imali su i vrlo loše ocene, dodeljeni su državni poslovi, dok su mene poslali u rodni grad da predajem kineski jezik u srednjoj školi.“

„Ipak, sada ste dobili najbolju mogućnost.“ Huang Haj zapalio je cigaretu i izduvao mi dim preko glave. „Čuo sam da se uskoro ženite. Možete li da kažete nešto o svojoj verenici?“

„Pre dve godine, kada sam se autobusom vraćao u školu, primetio sam lopova koji ju je džeparario. Nikoga u autobusu nije bilo briga. Konduker

je, zapravo, i otvorio vrata. Baš kada je džeparoš hteo da pobegne, ja sam pritrčao, oborio ga na zemlju i odvukao u policijsku stanicu. Tako sam upoznao Gu Čušu. Ona mi je bila veoma zahvalna. Nekoliko puta zvala me je na večeru. Radila je u Obrazovnoj izdavačkoj kući i bila zadužena za srednjoškolske udžbenike. Imali smo mnogo tema za razgovor i nedugo posle toga ona je postala moja devojka.“

„Jeste li ranije bili u vezi?“

„Nisam, ona mi je prva devojka.“ Izmakao sam se da izbegnem kolutove dima koje je Huang Haj ispuštao. „Nisam znao da je njen otac administrator u Birou za obrazovanje dok nismo bili zajedno već šest meseci. Kao što znate, on je sada predsednik upravnog odbora univerziteta. Čuša je izgubila majku kada je bila mala i otac ju je razmazio. Momci kao ja, koji nemaju ništa, nisu popularni kod većine ljudi, ali ja se dopadam njenom tati. On je, takođe, diplomirao na Univerzitetu u Peking. Kada je njegova sekretarica prestala da radi da bi se porodila, prebačen sam iz srednje škole u Nanmingu na univerzitet i radio sam kao sekretar predsednika tri meseca. Radio sam stvarno vredno i bio uz njega danju i noću. Vodio sam računa da ima sve što mu je potrebno. Svi njegovi profesori i šefovi katedri takođe su me voleli.“

Iznenada sam prestao da govorim. *Zašto sam se toliko dopadao svom budućem tastu?* Činilo se čudno što neko ko nema ništa dobija priliku da dobije sve. Međutim, predsednik Gu imao je samo jednu ćerku. Bio mu je potreban neko da nastavi njegovo nasleđe kako njegovo penzionisanje ne bi bilo previše surovo. Možda je bilo bolje da podstiče lojalnost jednog vrednog klinca, nego da uda ćerku za nekoga ko ima veze.

Huang Haj je prekinuo ćutanje. „Čuo sam da je vaša svečanost povodom veridbe održana u martu.“

Nisam mogao ni da sanjam lepše organizovanu svečanost. Svi su došli – zvaničnici univerziteta, administratori Biroa za obrazovanje, predsednik Udruženja pisaca, čak i slavne ličnosti kao što su televizijski voditelji. Svi su mi laskali. Moj budući tast imao je dobre namere. Hteo je da me uvede u svoj društveni krug. Sve bi bilo lakše s njegovim vezama, uključujući i moje izvlačenje iz policijske stanice.

Nisam podelio ove beskorisne misli s policijom. Umesto toga usredredio sam se na ono što je ključno: „Pre mesec dana, u školi se proćulo od više uprave da posle ispita odlazim u Komitet omladinskog saveza.

Takođe sam sekretar Komiteta omladinskog saveza srednje škole u Nanmingu. Čuša mi je rekla da je njen otac obezbedio da za dve godine budem unutrašnji kandidat za gradskog sekretara Komiteta omladinskog saveza. Svi su čuli za to.“

Huang Haj je ugasio cigaretu i kucnuo prstima po stolu. „Dakle, mora da je mnogo ljudi osećalo zavist“, rekao je. „Jeste li to hteli da mi kažete?“

„Gospodine Huang, da li ste čitali knjigu *Grof Monte Kristo*?“

„Nemam vremena za romane. Ipak, znam šta mi govorite. Zato mi recite, ko se namerio da vas sredi? Govorim o osveti, ne samo zavisti. Čak i ja pomalo osećam zavist pošto sam saslušao vašu priču. Godinama sam radio do iznemoglosti. Suočio sam se s mnoštvom ubica i imam rane koje to dokazuju, ali još nemam svoj stan kao nagradu za svoje napore. Vi ćete dobiti sve. Ko ne bi bio zavidljiv?“

„Shvatam. Ovo je progon preko ubistva, ne samo zavist. Mogu li da dobijem pribor za pisanje?“

Huang Haj je neko vreme zurio u mene pre nego što je gurnuo papir i olovku prema meni.

Napisao sam ime: Jan Li.

POGLAVLJE 5

Jan Li bio je koordinator nastave u srednjoj školi u Nanmingu.

Zašto bi on želeo da mi podmetne ubistvo? Nisam bio sasvim siguran, ali znao sam da je loš čovek. Drugi su možda tračarili o meni, ali Jan Li bio je jedan od onih ljudi koji su izgledali pitomo – dok vam ne zabije nož u leđa.

Svi koordinatori nastave u srednjoj školi veoma su konzervativni i tvrdoglavi. Jan Li je isprva takođe izgledao tako, baš kao što ukazuje njegovo ime, koje znači *strog*. Bio je čovek ranih četrdesetih godina i razveden. Njegova žena dobila je starateljstvo nad njihovim detetom.

Jedne noći ostao sam budan veoma kasno, ispravljajući domaće zadatke u svojoj kancelariji. Otvorio sam prozor da gledam zvezde i primetio da se neko naginje s vrha višenamenske zgrade. Zabrinut da je to neki učenik, potrčao sam na krov da proverim. Iznenadio sam se otkrivši da je to, u stvari, koordinator nastave koji je usmerio teleskopski

objektiv na ženske spavaonice. Bilo mi je previše neprijatno da bih išta rekao – uostalom, on mi je bio šef. Odšunjao sam se dok on nije gledao. Posle toga počeo sam da ga držim na oku. Školsko kupatilo s tuševima imalo je veoma visoke prozore, ali zbog guste šume napolju, niko nije mogao lako da zaviri unutra. Međutim, koordinator nastave imao je sve ključeve, tako da je mogao da viri s krova. Jedne večeri, dok sam motrio na Jan Lija, video sam Lju Man i još dve devojke kako idu na tuširanje. To je bila kap koja je prelila čašu. Popeo sam se na krov i prebio Jan Lija. On se nije čak ni branio. Kleknuo je ispred mene i molio da ga još tučem. Zakleo se da to više nikada neće raditi. Molio me je da ništa ne pričam i obećao da će uraditi šta god budem tražio. Pristao je da na prozore ženskog kupatila postavi mlečno staklo. Sutradan su prozori zatvoreni, pa sam ja držao jezik za zubima. Kakav Vuk iz Džungšana.*

Kada je trebalo da pređem u Biro za obrazovanje, hteo sam da potajno istražim Jan Lija i isteram ga iz škole. Mora da je on znao da će mu dani biti odbrojani kada ja odem iz škole.

Jedne noći, samo tri dana pre nego što je Lju Man ubijena, ona mi je rekla da je videla Jan Lija kako luta po hodniku ženske spavaonice. Pravila doma zabranjivala su svim muškarcima, čak i profesorima, da noću ulaze u žensku spavaonicu. Ona ga je pozvala i zahtevala da sazna zašto je tu. On je bio zaista nervozan i pretio joj je, govoreći da je došao zvaničnim poslom i da će ona biti u nevolji ako ikome bude rekla za to. Većina devojaka veoma bi se uplašila, ali ne i Lju Man. Mora da je Jan Li to znao.

Kao koordinator nastave, Jan Li mogao je da ulazi u biblioteku i tamo radi svašta; zato je otrovao Lju Man da je učutka. Sutradan je mogao da se ušunja u moju sobu i podmetne flašu sa ostacima soka od oleandra – ubivši tako dve muve jednim udarcem.

Huang Haj priveo me je u stanicu uprkos tome što je saslušao moju teoriju.

Tako sam postao srednjoškolski profesor kineskog jezika zaključan u sićušnu, mračnu ćeliju, odmah pored ubica i silovatelja. Drugi zatvorenici počeli su da me tuku skoro čim sam došao. Pokušavao sam da se

* Poznata kineska bajka, prvi put objavljena u XVI veku. Mudrac Donguo spasao je vuka od lovaca koji su ga progonili u provinciji Džungšan, samo da bi vuk kasnije tražio da ga pojede uz argument da, ako mu je jednom spasao život, zašto ne bi i drugi put kad umire od gladi. (Prim. prev.)